

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobce: **M. M.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, Generální ředitelství vězeňské služby, se sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 10,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 10, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností žalobce brojí proti usnesení Městského soudu v Praze (dále „městský soud“) ze dne 22. 5. 2015, č. j. 8 A 76/2015 - 10 (dále „napadené usnesení“). Napadeným usnesením městský soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované o kázeňském přestupku žalobce ze dne 22. 2. 2015, řešeném výchovným pohovorem, eventuálně o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem, spočívajícím v tomto výchovném pohovoru, žalobci přiznal osvobození od soudních poplatků v rozsahu 40% a ve zbytku žádost zamítl.

V odůvodnění **napadeného usnesení** městský soud nejprve uvedl, že z účinné právní úpravy osvobození od soudních poplatků vyplývá, že jejich hlavním smyslem je regulativní funkce, když navrhovatel má nést část nákladů soudního řízení, a soudy mají od jejich placení osvobozovat zpravidla jen zčásti a v nejnutnější míře, tak aby určitá míra podílení se na nákladech řízení zůstala zachována, i když je navrhovatel v obtížné finanční situaci a nemá prostředky k zaplacení soudního poplatku v celé výši. Městský soud u žalobce

v současnosti eviduje 10 podaných žalob, z nichž sedm bylo podáno v posledním měsíci. Žalobce měl podle svého vyjádření na účtu vedeném žalovanou ke konci května částku ve výši 7.000 Kč. Nicméně z kopie výpisu účtu, kterou předložila žalovaná, podle soudu vyplynulo, že zůstatek na žalobcově účtu činil ke dni 20. 5. 2015 částku 11.788 Kč, a proto konstatoval, že žalobcovo tvrzení o výši zůstatku nebylo pravdivé. Z předmětného výpisu účtu rovněž vyplynulo, že v období od srpna 2014 do května 2015 došly na účet žalobce finanční prostředky v celkové výši 28.000 Kč. Společně s měsíčním sociálním kapesným ve výši 100 Kč tedy žalobce v posledním kalendářním roce disponoval částkou ve výši 29.200 Kč. Soud dále zdůraznil, že žalobce má ve výkonu trestu zajištěno ubytování a základní služby s ním spojené, včetně stravování, a že finanční prostředky na svém účtu využívá k nákupu zbytných věcí či služeb. Vzhledem k výše uvedenému soud konstatoval, že soudní poplatek ve výši 1.800 Kč za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu není, vzhledem k tomu, že žalobce jako vězeň při zajištění všech základních životních potřeb volně disponuje částkou 29.200 Kč ročně, natolik tíživý, aby žalobci znemožnil domoci se ochrany svých práv.

Proti uvedenému usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) **kasační stížnost**. Podle stěžovatele došlo při posuzování jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků k faktickým omylům městského soudu. Stěžovatel v rozhodné době nepobíral měsíční sociální kapesné ve výši 100 Kč a soud mu sumu 1.200 Kč přičítal neoprávněně. Stěžovatel setrval na názoru, že jeho tvrzení o výši volných finančních prostředků bylo pravdivé. Soudu vytkl, že nesprávně připočetl mezi volné finanční prostředky i částky, které byly vázány na úhradu nákladů výkonu trestu, respektive na jeho zdravotní účet. S ohledem na tyto okolnosti stěžovatel uvedl, že trvá na svém dřívějším vyjádření, že na jeho účtu bylo v rozhodné době 8.000 Kč a zdůraznil, že ani z této částky nemohl být schopen soudní poplatky uhradit, neboť celková úhrada soudních poplatků ve výši 9.000 Kč by přesáhla zůstatek na jeho účtu. Schéma hodnocení soudu sčítáním vkladů na účet stěžovatele v průběhu kalendářního roku tak vůbec nepoukazuje na finanční situaci stěžovatele v aktuální době. V této souvislosti stěžovatel upozornil, že v okamžiku podání kasační stížnosti měl na účtu částku ve výši 2.000 Kč. Městský soud rovněž nepřihlížel k možnosti stěžovatele si prostředky opatřit, když nemá možnost pracovat. Dále stěžovatel odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 - 40, a ze dne 28. 2. 2006, č. j. 5 Afs 155/2005 - 172, z nichž dovodil závěr, že soud měl zkoumat jeho aktuální finanční situaci, včetně možnosti opatřit si finanční prostředky v rozhodné době. Soud porušil i zásadu legitimního očekávání, neboť stěžovatele od placení soudních poplatků neosvobodil, přestože tak dříve učinil. Nejvyššímu správnímu soudu proto navrhl, aby zrušil napadené usnesení a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

S ohledem na závěry plynoucí z usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19 (všechna zde citovaná rozhodnutí dostupná na www.nssoud.cz), netrval Nejvyšší správní soud na zaplacení soudního poplatku, ani na povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti proti napadenému usnesení.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 3 a 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom

pokračování

vady podle § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že ji stěžovatel podal z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. „[k]asační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.“ Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen. Kasační stížnost je **důvodná**.

K námitce porušení legitimního očekávání Nejvyšší správní soud odkazuje na svůj dřívější rozsudek ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 38, z něhož plyne, že zásadu stejného rozhodování ve vztahu k témuž účastníkovi nelze vykládat absolutisticky a v případě posuzování žádostí o osvobození od soudních poplatků půjde pravidelně o rozhodování velmi citlivé na měnící se skutková východiska předložená žadatelem soudu. Nelze proto tvrdit, že na základě dřívějšího přiznání úplného osvobození od soudních poplatků mělo být stěžovateli automaticky přiznáno úplné osvobození i v nyní projednávané věci.

Nejvyšší správní soud z obsahu soudního spisu zjistil následující důležité okolnosti. Z kopie výpisu účtu stěžovatele vyplývá, že v období od srpna 2014 do května 2015 obdržel stěžovatel na svůj účet částku v celkové výši 29.650 Kč, konkrétně částku 3.000 Kč dne 26. 8. 2014, částky 750 Kč a 750 Kč dne 4. 9. 2014, částku 150 Kč dne 30. 9. 2014, částky 1.500 Kč a 8.500 Kč dne 20. 10. 2014, částky 1.500 Kč a 8.500 Kč dne 19. 11. 2014, částku 5.000 Kč dne 20. 11. 2014.

Podle § 25 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“) „[p]okud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. Peníze zasláné odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby nehrázené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů. (...)“ Podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody „[o]dsouzený je povinen hradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.“

Podle § 8 odst. 2 a 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška o srážkách“), „[z] peněz, které byly zaslány odsouzenému do věznice a které byly převedeny na jeho účet vedený věznicí, se vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 40 % ze součtu všech částek přijatých za předchozí měsíc. Úhrada nákladů výkonu trestu z těchto peněz se nepředepíše, pokud by nedosáhla za kalendářní měsíc 100 Kč. Ustanovení odstavce 1 není tímto ustanovením dotčeno.

Takto stanovená výše úhrady nákladů výkonu trestu smí včetně úhrady nákladů výkonu trestu stanovené podle odstavce 3 činit nejvýše 1 500 Kč za kalendářní měsíc.“

Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že městský soud nesprávně připočetl mezi volné finanční prostředky i částky, které byly vázány na úhradu nákladů výkonu trestu, respektive na jeho zdravotní účet. Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení a dospěl k závěru, že tato námitka je důvodná, neboť celková výše finančních prostředků, kterou měl stěžovatel v předmětném období k dispozici, se liší od částky, kterou uvedl městský soud v napadeném usnesení. Z kopie výpisu z účtu stěžovatele vyplývá, že částka ve výši 3.000 Kč byla na účet vložena dne 26. 8. 2014 za účelem hrazení nákladů na zdravotní služby ve smyslu § 25 odst. 1 věta třetí zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Proto nelze tuto částku přičítat stěžovateli k jeho volné dispozici pro hrazení soudních poplatků. Dále soud ve své úvaze opomněl, že stěžovateli byla z účtu odečtena dne 30. 9. 2014 částka 750 Kč, dne 31. 10. 2014 částka 1.500 Kč, dne 30. 11. 2014 částka 1.500 Kč ve smyslu 35 odst. 1 zákona výkonu trestu odnětí svobody ve spojení s § 8 odst. 2 vyhlášky o srážkách. Pokud zákon stanoví, že je stěžovatel povinen určitou částku uhradit, nelze mu takovou úhradu započítat mezi disponibilní prostředky. Zdejší soud dále uvádí, že současná právní úprava nepočítá s možností, aby stěžovateli bylo poskytováno sociální kapesné. Ustanovení § 16 odst. 8 zákona o výkonu trestu odnětí svobody totiž předpokládá, že vězňům bez příjmů je poskytován balíček s osobními potřebami. K volným finančním prostředkům stěžovatele proto nelze přičíst částku 1.200 Kč tvořenou částkou 100 Kč za každý kalendářní měsíc předmětného období, jak uvedl soud. Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že celková částka, se kterou stěžovatel mohl volně nakládat za předmětné období, byla 22.900 Kč, což je však téměř o jednu čtvrtinu nižší částka, než ke které dospěl městský soud.

Rovněž při stanovení částky, kterou měl stěžovatel k dispozici ke dni 20. 5. 2015, nepostupoval Městský soud v Praze správně. Z výpisu účtu vyplývá, že disponibilní částka na účtu stěžovatele k uvedenému datu činila 8.539 Kč. Částka v kolonce C - 500 Kč je blokována k úhradě cestovného a jiných nákladů po propuštění stěžovatele z výkonu trestu a není proto využitelná pro úhradu soudního poplatku. Obdobně i částka v kolonce Z - 2.749 Kč je určena k hrazení nákladů na zdravotní služby ve smyslu § 25 odst. 1 věty třetí zákona o výkonu trestu odnětí svobody a nelze ji využít k úhradě soudních poplatků. Výše disponibilní částky na účtu stěžovatele ke dni 20. 5. 2015 činila částku 8.539 Kč, což je o více než jednu čtvrtinu méně než uvedl soud v napadeném usnesení.

V rozsudku ze dne 1. 9. 2004, č. j. 2 Afs 28/2004 - 40, Nejvyšší správní soud uvedl že „[s]oud při rozhodování o přiznání osvobození od soudních poplatků je oprávněn a povinen zkoumat majetkové poměry žalobce a tyto hodnotit z hlediska zákonných podmínek - tedy z hlediska, zda žadatel o osvobození má nebo nemá dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku.“ Soud však v dané věci při hodnocení, zda má stěžovatel dostatečné prostředky k úhradě soudního poplatku, pochybil, neboť zahrnul mezi volné stěžovatelovy prostředky i ty, s nimiž nemohl volně nakládat. V důsledku tohoto pochybení nemohl soud řádně zhodnotit dostatečnost finančních prostředků stěžovatele k úhradě soudních poplatků.

Vzhledem k výše uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto podle § 110 odst. 1 věty první s. ř. s. napadené usnesení

pokračování

městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude městský soud podle § 110 odst. 4 s. ř. s. povinen znovu rozhodnout o žádosti o přiznání osvobození od soudních poplatků na základě správných zjištění o výši finančních prostředků, které má stěžovatel k dispozici. V dalším řízení soud podle § 110 odst. 3 věty první s. ř. s. rozhodne i o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2015

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu